

О.А. Круглова, канд. екон. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

О.В. Кот, канд. екон. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

КЕЙС-МЕТОД ЯК ІНСТРУМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

У забезпеченні цільової настанови підготовки конкурентоспроможного компетентного фахівця особливого значення набуває організація самостійної роботи студентів, що відповідає світовим тенденціям розвитку освіти. Під час організації самостійної роботи студентів виокремлюють різні її види, які повинні узгоджуватися зі зростанням обсягу й складності предметного змісту та розвитком загальнонавчальних умінь. Відповідно існуючим напрацюванням (П. Підкасистим, Н. Волкова, К. Устименко) у складі самостійної роботи студентів виділяють три основні їх рівні: репродуктивний, який передбачає відтворення теоретичних знань; пошуково-творчий, особливістю якого є використання набутих знань у практиці, та дослідницько-творчий, що пов'язаний із творчою діяльністю студента.

Значущим для формування сучасного фахівця є використання інструментів, що дають можливість реалізації теоретичних знань у практичній діяльності. Одним із таких інструментів, що набув широкого розповсюдження під час вирішення завдань пошуково-творчого характеру, є кейс-метод (case-study), який, з огляду на багатоаспектність рішень, дає нових знань і сприяє розвитку практичних навичок, уміння вислуховувати і враховувати альтернативну точку зору, аргументовано висловити свою.

Використання кейсів у навчальному процесі висуває певні вимоги перед викладачем щодо підготовки і проведення заняття з використанням кейсу. Перш за все необхідно визначитись щодо типу кейсу. У науковій літературі (З. Скринник) виділяють дві класичні школи case-study – Гарвардську і Манчестерську. В рамках першої школи метою методу є навчання пошуку єдино вірного рішення, друга – передбачає багатоваріантність вирішення проблеми. Певною проблемою є підбір певного кейсу, що ускладнюється варіативністю їх видів. Відповідно класифікації, European Case Clearing House (ЕССН) виділяють кейси – випадки, допоміжні кейси, кейси-вправи, комплексні кейси, кейси-приклади, кейси-рішення.

Попри значну кількість видових проявів кейсів існують також питання щодо використання у навчальному процесі актуального кейсу. Відзначаючи цю проблему, дослідники (В. Момот, О. Литвиненко) зауважують таке: досить часто кейси, наведені у навчально-методичній літературі, містять інформацію загального характеру, що ускладнює формування навичок стосовно до конкретної дисципліни та чітко окресленого кола питань; кейси включають фрагментарну інформацію, що майже унеможлиблює постановку комплексних проблемних питань, які відповідають реальним ситуаціям з практики бізнесу; кейси досить рідко будуються на основі наскрізної логіки викладення та постановки проблемного питання, що псує якість обговорення матеріалів таких кейсів у міні-групах; значна кількість кейсів є дуже спрощеними, що призводить до того, що кейс може бути вирішеним студентами за досить короткий проміжок часу, що знижує їх мотивацію. Також існує проблема актуальності кейсів за даними українських підприємств певних видів економічно діяльності, що також негативно впливає на мотиваційну компоненту навчання.

З огляду на зазначене доцільним є розробка власних кейсів, що на думку дослідників (З. Скринник) містить такі етапи: формування дидактичних цілей кейсу; визначення проблемної ситуації; побудова програмної карти кейса, що складається з основних тез, які необхідно втілити в тексті; пошук інституціональної системи (фірма, організація тощо), яка має безпосереднє відношення до тез програмної карти; збір інформації в інституційній системі щодо тез програмної карти кейса; побудова або вибір моделі ситуації, яка відображає діяльність інституту; перевірка її відповідності реальності; вибір виду і жанру кейса; написання тексту кейсу; діагностика правильності та ефективності кейса; проведення методичного навчального експерименту, побудованого за певною схемою, для з'ясування ефективності даного кейса; підготовка остаточного варіанту кейса; впровадження кейса в практику навчання, його застосування при проведенні навчальних занять, підготовка методичних рекомендацій з використання кейса.

Враховуючи складність такої роботи та необхідність певного досвіду у її реалізації доцільним є використання кейсів, що у режимі онлайн пропонуються компаніями (як українськими, так і зарубіжними компаніями (наприклад, на платформі Casers; <https://casers.org>).

Підсумовуючи матеріал, наведений вище, відзначимо актуальність використання кейс-методу в організації навчання та його значущість у стимулюванні індивідуальної активності студентів, формуванні позитивної мотивації їх до навчання.